

Kako roditelji mogu da podrže decu u svetu medija

Priprema za roditeljske sastanke u dečjim vrtićima

Naziv publikacije (u originalu, na hrvatskom jeziku):

KAKO RODITELJI MOGU PODRŽATI DJECU U SVIJETU MEDIJA

Priprema za roditeljske sastanke u dječjim vrtićima

Materijali su nastali u sklopu projekta Dani medijske pismenosti 2019, koji sprovode Agencija za elektroničke medije i Kancelarija UNICEF-a za Hrvatsku.

April 2019.

Autorka: Ivana Ćosić Pregrad, psihološkinja

Dizajn i prelom: Vedran Matić

Izdavači: Agencija za elektroničke medije i Kancelarija UNICEF-a za Hrvatsku

Korišćenje i prevod ove publikacije odobrili su Agencija za elektroničke medije Hrvatske i Kancelarija UNICEF-a za Hrvatsku.

Publikacija na srpskom jeziku je pripremljena u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019–2022“, a u okviru projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)“ i saradnje s Regulatornim telom za elektronske medije.

Izražena mišljenja predstavljaju odgovornost autora i ni u kom slučaju ne odražavaju zvanične stavove Evropske unije i Saveta Evrope.

Naziv publikacije na srpskom jeziku:

KAKO RODITELJI MOGU DA PODRŽE DECU U SVETU MEDIJA

Priprema za roditeljske sastanke u dečjim vrtićima

Izdavač: Kancelarija Saveta Evrope u Beogradu

Grafička obrada i štampa: Dosije studio, Beograd

Lektorka za srpski jezik: Teodora Todorić Milićević

„Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019–2022“ je zajednička inicijativa Evropske unije i Saveta Evrope koja korisnicima pruža podršku pri sprovođenju reformskih agendi u oblastima ljudskih prava, vladavine prava i demokratije, i pomaže im pri usklađivanju s evropskim standardima i pravnim tekovinama Evropske unije u okviru procesa proširenja, gde je to relevantno.

Finansirano
od strane Evropske
unije i Saveta Evrope

Implementirano
od strane Saveta Evrope

Kako roditelji mogu da podrže **decu u svetu medija**

Priprema za
roditeljske sastanke
u dečjim vrtićima

Pripremljeni materijali su namenjeni stručnim saradnicima/saradnicama i vaspitačima/vaspitačicama kako bi olakšali pripremu i održavanje roditeljskih sastanaka na temu podsticanja medijske pismenosti kod dece. Tokom roditeljskog sastanka razgovara se o važnosti roditeljske uloge u podsticanju medijske pismenosti kod dece predškolskog uzrasta, o brigama s kojima se roditelji suočavaju i o tome na koji način roditelji mogu biti

podrška razvoju medijske pismenosti i bezbednosti dece. Roditeljski sastanak može da se održi u obliku (interaktivnog) predavanja ili radionice, u zavisnosti od raspoloživog vremena vaspitača/vaspitačice.

U prilogu, koji se može ispisati i podeliti roditeljima, pripremljeni su letak sa savetima za roditelje, te pitanja za podsticanje razgovora i promišljanja o medijskim navikama i iskustvima u porodici.

KRATKI UVOD I NAJAVA TEME

**VASPITAČ/VASPITAČICA MOŽE
DA ZAPOČNE RAZGOVOR S RODITELJIMA
SLEDEĆIM PITANJIMA:**

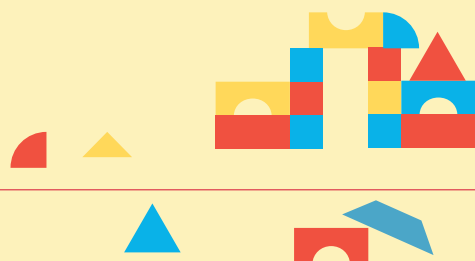
Koji su mediji najzastupljeniji u vašoj porodici i u koje svrhe? Koje u vašoj porodici najviše usmeren na medije? Da li primećujete promene koje savremene tehnologije donose u vaše živote? Koje su razlike u odlikama vašeg detinjstva i odrastanja u odnosu na detinjstvo vaše dece?

Deca danas modele za razvoj vrednosti i uverenja ne nalaze samo u porodici i drugim bliskim osobama, poput prijatelja i učitelja, nego i kroz različite medijske sadržaje. Mediji utiču na živote dece i oblikuju ih nudeći naizgled neograničene mogućnosti učenja, zabave, druženja, prilika i novih iskustava. Međutim, te iste prilike i prednosti donose određene rizike i stvaraju više zahteva, izazova i poteškoća s kojima se deca suočavaju u savremenom odrastanju i kojima su vrlo često preplavljena. U savremenom detinjstvu teško je definisati granicu između virtuelnog i stvarnog sveta, uglavnom stoga što su ta dva sveta potpuno isprepletana. Pametni telefoni možda najbolje ilustruju koliko se različiti medijski oblici i sadržaji stapaju i prepleću – koristimo ih kao telefone, ali i kao foto-aparat, video-kameru, računar, sredstvo za informisanje,

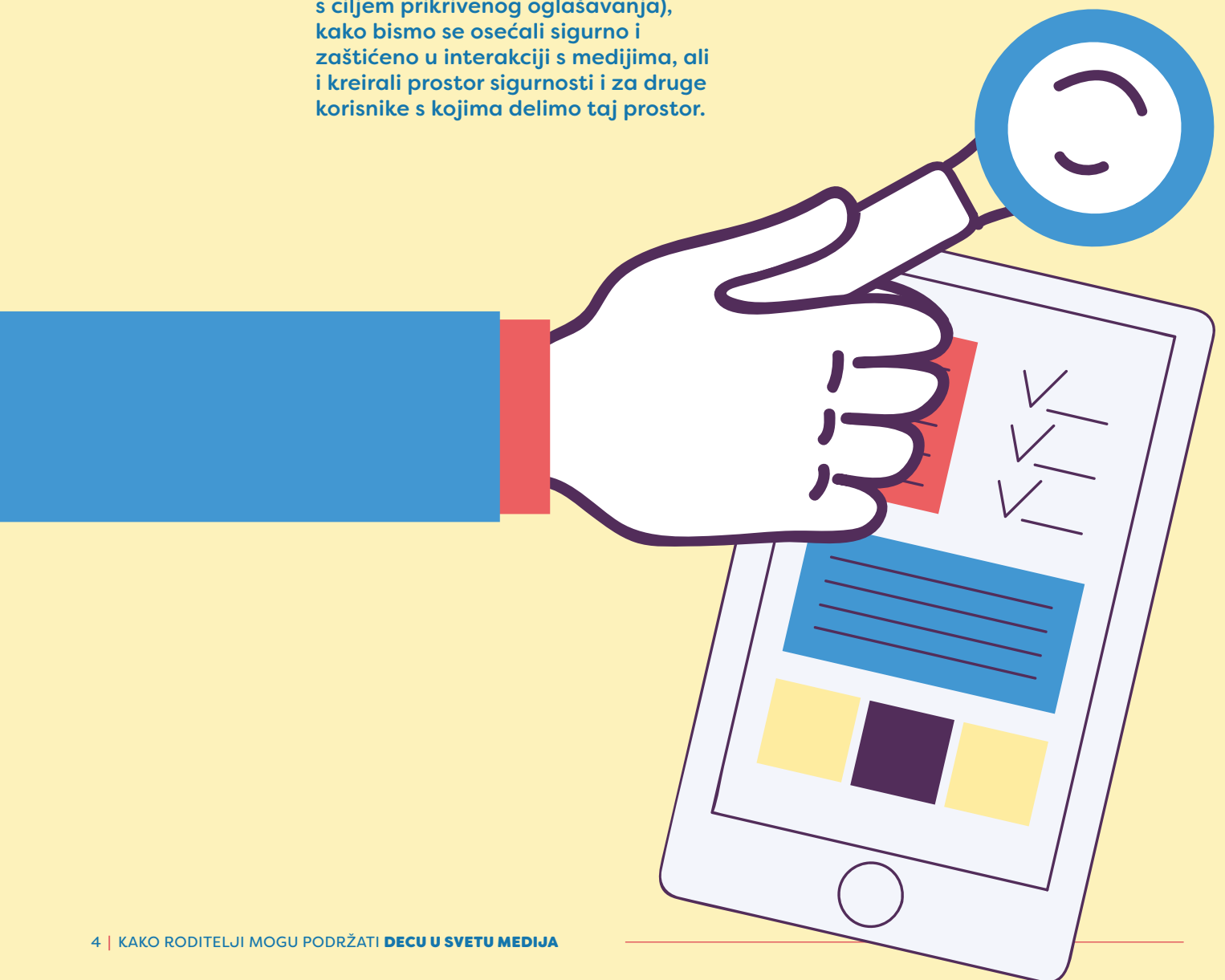
slušanje muzike, igranje igrica i razmenu različitih sadržaja. U tom smislu, podrška i vođstvo odraslih nužan su preduslov za bezbednost dece.

Važno je znati da internet i mediji u novo digitalno doba donose brojne izazove, ali i da nude brojne mogućnosti. Kakav će uticaj mediji, društvene mreže i komunikacijske tehnologije imati na nas, na decu i mlade zavisi od sadržaja koje biramo i/ili kojima smo izloženi, od konteksta u kojem ih doživljavamo, načina upotrebe, kao i od naše ličnosti. Upravo je zato medijska pismenost jedna od najvažnijih veština u 21. veku.

ŠTA JE MEDIJSKA PISMENOST?

Medijska pismenost je skup veština koje nam omogućavaju da analiziramo i ispitujemo sadržaje kojima smo izloženi, kao i da procenjujemo njihovu tačnost i pouzdanost izvora. Takav pristup zahteva i podržava radoznalost, kreativnost, kritičko mišljenje i stalno preispitivanje koje otvara nove prozore u svet i omogućava promene sebe, drugih i društva koje nas okružuje. Podsticanje i razvijanje medijske pismenosti od najranijeg uzrasta neophodno je kako bismo olakšali snalaženje u „moru“ informacija i sadržaja (istinitih, lažnih, netačnih, pristranih, s ciljem prikrivenog oglašavanja), kako bismo se osećali sigurno i zaštićeno u interakciji s medijima, ali i kreirali prostor sigurnosti i za druge korisnike s kojima delimo taj prostor.

ZAŠTO JE VAŽNO DA RODITELJI BUDU UKLJUČENI U RAZVOJ MEDIJSKE PISMENOSTI DECE?

VASPITAČ/VASPITAČICA MOŽE DA PODSTAKNE
RAZGOVOR SLEDEĆIM PITANJIMA:

Deca se rađaju okružena medijima i od početka svog života svedoče i tom aspektu porodičnog života, te učestvuju u njemu u onoj meri i na način koji je zastupljen u porodici. Posmatraju svoje roditelje, braću i sestre kako gledaju televiziju, slušaju muziku, čitaju novine i knjige, razgovaraju telefonom ili igraju igrice. Porodica je mesto gde se odlučuje s kojim će medijima dete doći u kontakt i kakvu će važnost mediji i s njima povezane aktivnosti imati u detetovom svakodnevnom životu. Kako deca rastu, tako sve više stvaraju vlastita iskustva s medijima i razvijaju lične preferencije, češće koriste medije u društvu vršnjaka i grade nova iskustva, u koja će roditelji ponekad biti uključeni, a ponekad neće. Međutim, kakav će odnos deca imati kasnije s medijima i prema njima zavisi od njihovog ranog iskustva u porodici i s roditeljima kao prvim modelima. Stoga se pridaje sve veća pažnja osnaživanju dece i razvoju medijske pismenosti unutar porodice, kao prvog i najvažnijeg modela ponašanja.

Smatra se da su prve godine detetovog života kritično razdoblje za učenje i uspostavljanje obrazaca privrženosti (koji utiču na naše kasnije odnose s drugima i svetom koji nas okružuje), tako da predanost, uključenost i prisutnost roditelja i staratelja u prvim godinama života postavlja temelje za kasnije sticanje znanja i iskustava.

Da bi deca mogla postati kompetentni korisnici medija, moraju ovladati

Šta mislite, ko ima najznačajniju ulogu u učenju dece o medijima? Ko su modeli od kojih vaše dete uči o medijima i kako ih koristiti? Na koji način se menjaju uticaji s njihovim odrastanjem? Koje su razlike u odlikama vašeg detinjstva i odrastanja u odnosu na detinjstvo vaše dece?

tehnologijom, no mnogo je važnije podučiti ih izgradnji kritičkog stava i podržati ih u tome, u čemu im je potrebno iskustvo i mudrost odraslih. Drugim rečima, deci je potrebno da roditelji pokažu interesovanje i da znaju s kojim medijima njihova deca imaju kontakt, šta ih u tim medijima i sadržajima privlači, kako biraju što će pratiti i kako se menjaju u kontaktu s medijima, te kakva iskustva imaju njihovi vršnjaci. Tada roditelj šalje poruku detetu da mu je ono važno, da mu je važno šta se dešava s njim i da je tu ako mu zatreba.

Neki roditelji se brinu da neće moći da održe korak s brzim razvojem tehnologije, te doživljaju decu vičnijom od sebe u svetu medija. Ipak, roditelji imaju životnu mudrost i znanje kako sigurno hodati ovim svetom, koje je u velikoj meri primenjivo i na svet interneta i odnose u njemu. Deca i mladi moraju sami naučiti da kontrolišu sadržaje koje susreću na internetu. Uloga je roditelja, a potom i vaspitača, da im pomognu u tome i da ih poduče kako da se lakše nose s neugodnim iskustvima koja ih snađu na tom putu, te kako mogu bolje da prepoznaju opasnosti.

UTICAJ MEDIJA NA DECU PREDŠKOLSKOG UZRASTA

VASPITAČ/VASPITAČICA
MOŽE DA PODSTAKNE RAZGOVOR
SLEDEĆIM PITANJIMA:

S kojim medijima vaša deca dolaze u kontakt? Na koji način reaguju na sadržaje i medije koje im nudite? Koje sadržaje, medije i situacije doživljavate kao podsticajne za svoje dete? Vidite li neke opterećujuće uticaje medija s kojima je vaše dete u kontaktu?

Deca su aktivni korisnici medija, reaguju na njih, osećaju i iz njih stvaraju sopstvene spoznaje, te su zato primerenost i kvalitet sadržaja kojem su izloženi izuzetno važni.

Razilaze se mišljenja o tome u kojoj meri i da li bi uopšte trebalo da deca (naročito ona mlađa od dve godine) budu izložena elektronskim medijima, te da li mogu imati koristi od njih. Britanski stručnjaci ističu da su studije u ovom području ograničene, ali analize postojećih studija ne nalaze dosledne dokaze koji bi potvrdili da je vreme provedeno uz ekrane samo po sebi štetno za zdravlje deteta u bilo kojem uzrastu. Dalje, ukazuju na negativnu povezanost između vremena provedenog uz ekrane i lošeg mentalnog zdravlja, sna i fizičke kondicije, ali ne može se sa sigurnošću potvrditi uzročna veza, odnosno moguće je da na takvu povezanost

utiču i neki drugi faktori. Prvi rezultati studije TABLET pokazuju da je uzrast u kom su deca prvi put pomerila ekran osetljiv na dodir (*touch screen*) povezan s uzrastom u kome su počela da izvode radnje fine motorike (poput slaganja kocki), ističući da, kada se koriste na odgovarajući način, uređaji s ekranom osetljivim na dodir mogu biti jednako zanimljivi i spoznajno podsticajni kao i klasične igračke.

Preporuke stručnjaka se usmeravaju na sigurno uvođenje digitalnih medija u živote dece od 18 meseci, uz pažljiv odabir sadržaja, a za komunikaciju i održavanje odnosa s drugim ljudima preporučeno je i ranije uvođenje medija. Izuzetno je važno da upotreba ekrana u porodici, kao i detetovo vreme provedeno pred ekranima, ne ometa vreme koje provodi s roditeljima u interakciji licem u lice. Stalno uključen televizor ili mediji kao dadilje sigurno će imati veći negativan učinak na kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj beba i malog deteta. Izuzetno velik pozitivan potencijal svakako

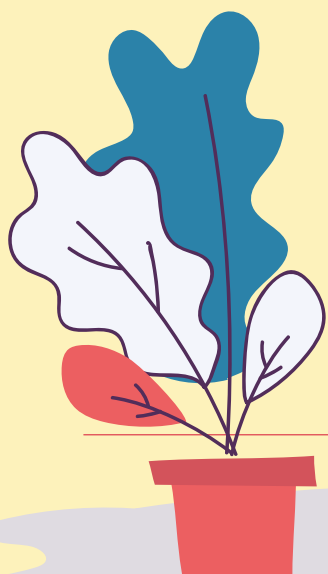
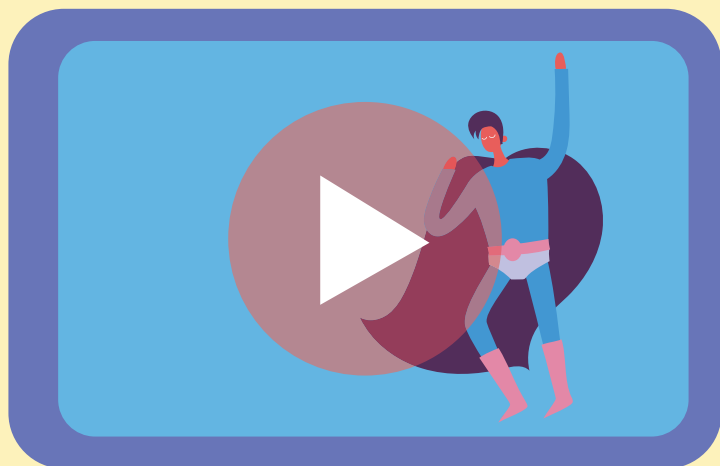
imaju interakcije s roditeljima, braćom i sestrama kroz razgovor i korišćenje primerenih knjiga i slikovnica, pesama i priča namenjenih najmlađima.

Na tržištu ima različitih digitalnih obrazovnih materijala namenjenih deci predškolskog uzrasta koji su poučni i podsticajni za različite aspekte dečjeg razvoja. Međutim, važno je naglasiti da su ti programi dobri samo kao dopuna ostalim aktivnostima i načinima učenja, a ne kao dominantna aktivnost.

Stručnjaci i istraživanja ukazuju na negativan uticaj izloženosti većoj količini agresivnih sadržaja putem medija (filmova, crtaća, video-igara, informativnih vesti). U (crtanim) filmovima posledice udaraca nisu realne, prikaz boli nije realističan, a ako pogreši, lik može poništiti ili ispraviti pogrešan korak. U uzrastu od četiri do pet godina deca imaju razvijen samousmeravajući govor koji

ih navodi da započnu radnju, ali ne i na zaustavljanje radnje. Stoga je važno kroz razgovor i komentarisanje sadržaja i postupaka koje vide naučiti ih da povezuju ponašanje i posledice, razvijati empatiju i načine samokontrole, kao i učiti ih proceni prikladnosti i realnosti određenog ponašanja prikazanog kroz medije.

Posmatranjem dečje igre roditelji mogu da dobiju mnogo informacija o unutrašnjem svetu svog deteta, o tome na koji način doživljava i razume iskustva, kako je razumelo određene događaje. Deca kroz igru proživljavaju i preslažu doživljena iskustva, pa tako neke uznemirujuće događaje ili teže razumljive situacije mogu proigravati u ponavljajućoj igri. Takođe, ponavljanje crteža s istim sadržajima i prizorom može biti detetov način izražavanja i pokušaj ovladavanja sadržajem koji je bio preplavljujući za njega (npr. prizor nasilja u filmu, čudovište iz crtaća kojeg se uplašilo, smrt nekog lika...).

KAKO RODITELJI MOGU DA PODRŽE RAZVOJ MEDIJSKE PISMENOSTI DECE?

VASPITAČ/VASPITAČICA MOŽE DA PODSTAKNE RAZGOVOR SLEDEĆIM PITANJIMA:

Na koji način podržavate i podstičete razvoj medijske pismenosti svog deteta? Šta želite da vaše dete nauči u interakciji s određenim medijem i na koji način mu pomažete u tome? Koje medijske navike i znanja želite da vaše dete razvije i usvoji? Na koji način odrasli u porodici oblikuju medijske navike?

Pokažite interesovanje – Pratite interesovanja svog deteta, njegove reakcije na određeni medijski format i sadržaj kojem je izloženo. Nakon zajedničkog gledanja crtaća ili igranja neke igrice, ispričajte jedno drugom kako vam je bilo, šta vam se svidelo, a šta nije. Pitajte dete da li postoji nešto što ne razume ili što ga zbunjuje.

Postavite granice – Mediji su vrlo atraktivni, ali uloga roditelja je da preuzmu vođstvo i da organiče deci vreme provedeno u korišćenju medija, te da im ponude druge mogućnosti i sadržaje kojima mogu da ispune svoje vreme (kako bi im osigurali raznovrsnost iskustava). Deca dobro poznaju svoje želje, ali nisu uvek u mogućnosti da procene koje su njihove potrebe.

Budite oprezni – Roditelji bi trebalo da nadziru i posmatraju korišćenje medija dece predškolskog uzrasta – ponekad, dok su deca bez nadzora, uz upaljen televizor započne film koji nije primeren njihovom uzrastu ili slučajnim klikom otvore neprirodan sadržaj na internetu. Poželjno je ponuditi deci na izbor nekoliko odabranih i njima primerenih sadržaja (s kojima su se

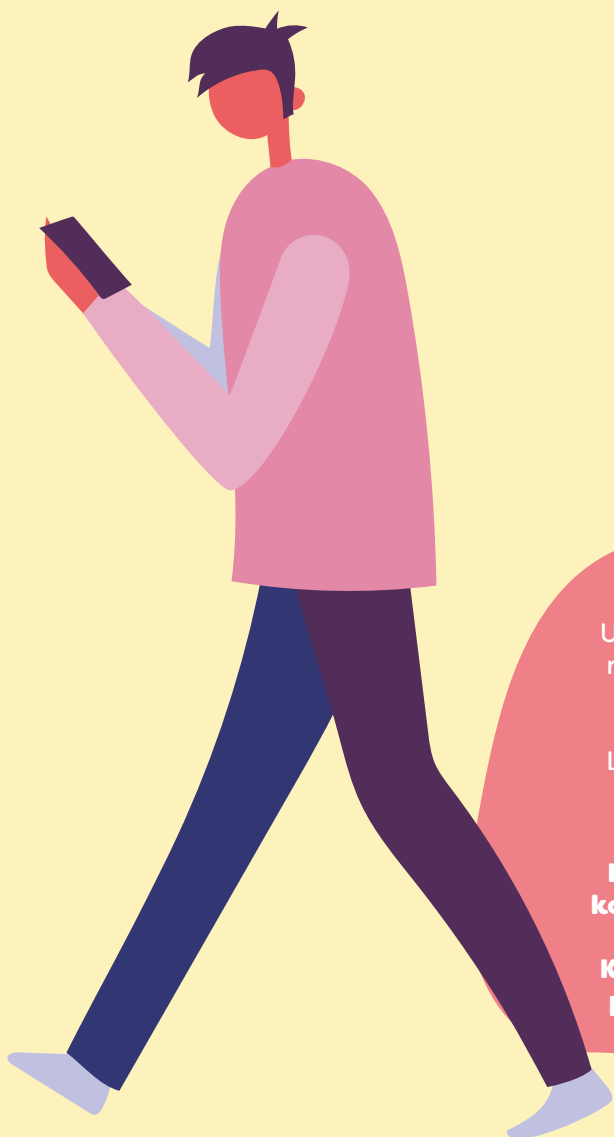
roditelji ranije upoznali). Mlađa deca vrlo često oponašaju i s oduševljenjem prihvataju sve što stariji nude, a zadatak roditelja je da prate njihovu interakciju i da procene koji su sadržaji primereni za mlađe dete.

Naučiti decu da kritički razmišljaju i preispituju – Time ćemo im dati osnovni alat koji će im omogućiti uspešno snalaženje i zaštitu u svetu medija. Poželjno je podsticati decu da preispituju svoja iskustva i znanja koja stiču tako što ćemo im postavljati potpitanja. Roditelji predstavljaju modele na osnovu kojih, zajedno s detetom, mogu da preispituju određene sadržaje i situacije (vodeći računa o primerenosti teme detetovom uzrastu), poput, recimo, razgovora o reklamama.

Naučite i informišite se o sigurnosti – Ako roditelji sa znatiželjom pristupaju savladavanju novih tehnologija, lakše će držati korak s decom i pratiti o čemu ona govore. Roditelji se mogu informisati o tehničkim mogućnostima zaštite bezbednosti dece, ali važno je znati da takva zaštita ne može u potpunosti zaštititi decu od potencijalnih opasnosti i mogućih rizika.

Budite model – Deca više veruju našem ponašanju nego onome što govorimo. Pažljivo posmatraju koliko često roditelji gledaju u svoj pametni telefon, na koji način ga koriste, prekidaju li razgovor čim stigne poruka, prate koje emisije i filmove roditelji gledaju. Važno je da sami živimo vrednosti koje zagovaramo i kojima želimo da podučimo decu.

Utvrđite porodična pravila o korišćenju medija, na primer: svi mobilni telefoni se odlažu na posebno mesto pre spavanja, za vreme jela se ne javljamo na mobilni i televizor je ugašen, za vreme porodičnog druženja ne proveravamo poruke i poštu.

Svakodnevno delimo fotografije i podatke o drugima, pa tako i o deci, ne razmišljajući dovoljno o uticaju takvog ponašanja na dete i mogućim posledicama za njega. Objavljivanjem slika svog deteta odlučujemo da podelimo svoje iskustvo s drugima, međutim, otkrivamo i detetovu intimu. Time potencijalno ugrožavamo detetovo pravo na privatnost. Istraživanje EU Kids Online tima pokazalo je da je gotovo svako deseto dete u proteklih godinu dana zamolilo roditelje da uklone sadržaje koje su objavili na internetu, a 8% dece se osećalo uznemireno zbog informacija koje su njihovi roditelji objavili na internetu. Nije svaka fotografija ili objava problematična. Pre objavljivanja slike ili komentara koji se odnose na dete, roditelji bi trebalo da postave sebi nekoliko pitanja:

- **Kako bih se osećao/osećala da neko objavi moju fotografiju koju će videti i komentarisati veliki broj ljudi? Da li bih to želeo/želela?**
- **Kako bi dete moglo da se oseća ako za nekoliko godina pronade ove fotografije i pročita komentare ispod njih?**
- **Da li sadržaj i informacije koje objavljujem o svom detetu mogu da dovedu moje dete u opasnost?**
- **Da li neko može da iskoristi ovu fotografiju za zadirkivanje i ismejavanje deteta u školi?**

Napomena za vaspitače:

U zavisnosti od vremena i odabranog načina realizacije roditeljskog sastanka, može da se podstakne razgovor s roditeljima o sledećim pitanjima, a u vođenju i dopunjavanju rasprave može da se koristi Prilog 1. – Letak za roditelje, koji sadrži detaljniji prikaz smernica i saveta za razgovor s decom o medijima i o njihovoj sigurnosti. Predlažemo sledeća pitanja za raspravu:

Na koji način su u vašoj porodici donesena pravila o korišćenju uređaja i medija? Za koje članove porodice postoje pravila? Da li postoje pravila i za odrasle? Koliko ste upoznati s grafičkim starosnim oznakama primerenosti sadržaja i šta nam te oznake zapravo govore?

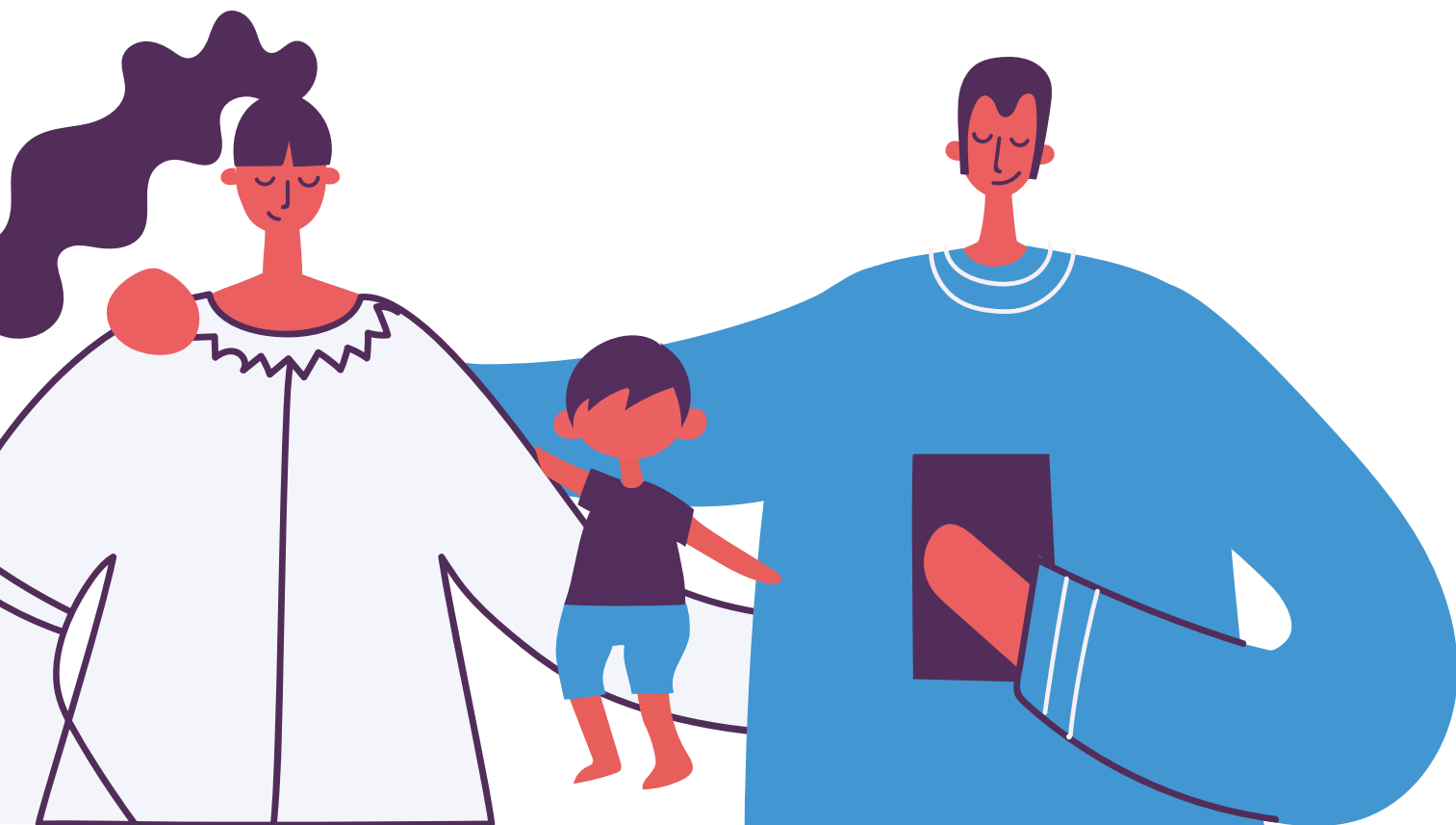

LETAK ZA RODITELJE DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA

Porodica je mesto gde se odlučuje s kojim će medijima dete doći u dodir i kakvu će važnost mediji imati u detetovom svakodnevnom životu. Kakav će deca kasnije imati odnos s medijima i prema njima zavisi od njihovog ranog iskustva u porodici i s roditeljima kao prvim modelima. Da bi deca mogla da postanu kompetentni korisnici medija, moraju ovladati tehnologijom, ali mnogo je važnije naučiti ih i podržati u izgradnji kritičkog stava, u čemu im je potrebno iskustvo i mudrost odraslih. Kako biste podržali razvoj medijske pismenosti svog deteta, važna je vaša uključenost i prisutnost.

- Pratite interesovanja deteta, njegove reakcije na medije i sadržaj kojem ga izlažete. Nakon zajedničkog gledanja crtaća ili igranja neke igrice razgovarajte o iskustvu koje ste imali.
- Postavite granice – ograničite vreme provedeno u korišćenju medija. Ponudite deci druge mogućnosti i sadržaje kojima mogu da ispune svoje vreme, te im na taj način osigurajte raznovrsnost iskustava.
- Budite oprezni i nadgledajte korišćenje medija dece predškolskog uzrasta. Bolje je da ponudite detetu izbor od nekoliko odabranih i njemu primerenih sadržaja, nego da ga pustite da samo bira crtaće na televiziji ili internetu.
- Upoznajte se sa značenjem grafičkih starosnih oznaka na medijskim sadržajima. One su koristan putokaz u izboru sadržaja primerenih za decu.
- Osim uzrasta, prilikom procene primerenosti sadržaja za vaše dete, u obzir uzmite i detetova interesovanja, temperament i sklonosti koje pokazuje.
- Pratite interakcije koje mlađe dete ima sa starijom braćom i sestrama te procenite koji su sadržaji primereni za mlađe dete.
- Podstičite dete da kritički promišlja i preispituje sadržaj. Započnite odmah, postavljajući pitanja pri uobičajenom razgovoru.
- Pomozite detetu da razlikuje stvarnost od mašte i fikcije. Objasnite mu da situacije prikazane u crtaćima nisu uvek moguće u stvarnom životu (npr. kad lik u crtaću padne sa zgrade i nastavi da trči).
- Naučite i informišite se o sigurnosti.
- Budite model – deca više veruju našem ponašanju nego onome što govorimo.
- Osvestite svoje navike i vreme koje provodite uz ekrane (naročito pametni telefon) kada ste s detetom.
- Osvestite na koji način reagujete kada vam stigne poruka (SMS, elektronska poruka, poruka s društvene mreže). Sačekajte trenutak, završite razgovor s detetom pre nego što pročitate poruku.

- Utvrdite porodična pravila o korišćenju medija, na primer: svi mobilni telefoni se odlažu na posebno mesto pre spavanja, za vreme jela se ne javljamo na telefon i televizor je isključen, tokom porodičnog druženja ne proveravamo poruke i poštu.
- Ponudite različita iskustva i sadržaje koje će dete istraživati kroz igru. Možda neće odmah posegnuti za njima, ali ostavite ih u blizini da budu dostupni i vidljivi (npr. dete možda još ne pokazuje interesovanje za slikovnice, ali ako u svom prostoru vidi knjige i vidi vas kako čitate, dobija poruku da su knjige poželjne).
- Koristite igre zamišljanja, igre koje podstiču decu na stvaranje i maštovitost, kao i igranje s različitim materijalima.
- Koristeći pametni telefon, zajedno s detetom pronađite sliku najdraže životinje, značenje nove reči koju dete usvaja ili odgovor na detetovo pitanje o prirodnim pojavama.
- Razgovarajte u starijem uzrastu o tome šta su to tajne, koje su tajne dobre, a koje loše, odnosno kad treba, a kad ne treba čuvati tajnu.
- Pomozite deci da osveste kojim ljudima mogu da se obrate ako se dogodi nešto što ih zbuni, uplaši ili zbog čega se osećaju nelagodno.
- Naučite ih šta se sme, a šta se ne sme kada komuniciramo s drugim ljudima. Od malih nogu naglašavajte i negujte pravila: poštuju sebe i druge i ne čini drugima ono što ne želiš da čine tebi.
- Utvrdite pravila oko objavljivanja fotografija i sadržaja koji uključuju vaše dete. Uspostavite dogovor o traženju dozvole za objavljivanje sadržaja o drugima na internetu, koji važi za sve članove porodice i prijatelje koji okružuju dete.
- Podelite s detetom dobre priče s društvenih mreža i iz drugih medija, fotografije ili video koji vas je privukao ili dirnuo.

PITANJA ZA PROMIŠLJANJE SOPSTVENIH MEDIJSKIH NAVIKA I STAVOVA ILI ZA RAZGOVOR U PORODICI I S DECOM

- Koji su mediji najzastupljeniji u našoj porodici i u koje svrhe? Ko je u porodici najviše usmeren na medije?
- Na koji način su u našoj porodici doneta pravila o korišćenju uređaja i medija? Za koje članove porodice postoje pravila? Ima li nekih pravila koja se odnose samo na decu ili samo na odrasle?
- Da li u našoj porodici postoji vreme bez mobilnog telefona, televizora i drugih ekrana?
- Koja pravila o korišćenju medija su važna u našoj porodici? Koje vrednosti čuvaju ta pravila? Na koji način mogu da objasnim deci zbog čega su ona važna?

- Na koji način ja (roditelj) koristim uređaje i kakav primer dajem deci takvim ponašanjem? Šta deca mogu da nauče od mene o korišćenju medija i različitih uređaja? Da li postoje neka ponašanja kojih nisam dovoljno svestan? Pitati decu i ostale ukućane kako me vide u interakciji s medijima, koji je njihov utisak o načinu na koji koristim mobilni telefon i druge uređaje.
- Kako biramo medijske sadržaje koje ćemo puštati detetu (crtani filmovi, edukativni programi, igrice...)?
- Koliko često koristim ekrane kao „dadilju“ svom detetu?
- Na koji način se ja (roditelj) nosim s dosadom?
- Da li u porodici brinemo o primerenosti sadržaja kojima su deca izložena i na koji način to činimo?
- Koliko, u kojim situacijama i na koji način razgovaram s decom o tome šta da urade kad vide nešto zastrašujuće, neugodno ili uznemirujuće? Kakve im savete najčešće dajem?
- Šta neku slobodnu aktivnost čini zanimljivom i privlačnom? Na koje sve načine mogu da podržim dete da nauči više o svojim interesovanjima? Koliko novih stvari mogu da naučim od svog deteta?
- Na koji način proveravamo istinitost i tačnost neke informacije? Kojim informacijama, sadržajima i medijskim formatima više verujemo? Šta mi pomaže da odlučim kojim informacijama ću da verujem?
- Na koji način moje dete reaguje na reklame? Kako mu objašnjavam šta su reklame?

Ostale publikacije o medijskoj pismenosti potražite na stranici:

www.rem.rs/medijskapismenost

Publikacija na srpskom jeziku je pripremljena u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019–2022“, a u okviru projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)“ i saradnje s Regulatornim telom za elektronske medije.

Izražena mišljenja predstavljaju odgovornost autora i ni u kom slučaju ne odražavaju zvanične stavove Evropske unije i Saveta Evrope.

